

Moet de minister van LNV naast het uitvoeren van jullie aanbevelingen nog direct maatregelen treffen? In hoeverre is het volgens het RIVM - op grond van de resultaten en aanbevelingen uit de verkenning- nodig om ook op korte termijn maatregelen te treffen om de risicobeoordeling anders in te richten? Acht het RIVM andere stappen of maatregelen op korte termijn nodig?

Het RIVM heeft onderzoek gedaan naar de verbetermogelijkheden van het huidige toetsingskader van gewasbeschermingsmiddelen om effecten op neurodegeneratieve ziekten te kunnen onderzoeken. Het doel van het onderzoek was niet om de risico's op dergelijke effecten bij het huidige gebruik en middelenpakket te bepalen. Op basis van het doel en de uitkomsten van dit onderzoek kan het RIVM geen oordeel geven of het nodig is om op de korte termijn maatregelen te treffen op het toetsingskader van gewasbeschermingsmiddelen.

Uit het onderzoek van het RIVM blijkt dat er op basis van epidemiologische studies een plausibel verband is tussen beroepsmatig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het voorkomen van neurodegeneratieve ziekten, zoals de ziekte van Parkinson. Dit betreft echter blootstelling die in het verleden plaatsgevonden heeft. Voor die gevallen waar een specifieke werkzame stof genoemd wordt betreft het stoffen die niet meer in de EU op de markt zijn. Uit het verkennend onderzoek zijn geen stoffen naar voren gekomen die nog toegelaten zijn in de EU en die geassocieerd worden met het ontstaan van neurodegeneratieve ziekten, maar zoals eerder aangegeven was het doel van het onderzoek was ook niet om dergelijke relaties vast te stellen. Wat wel ons onderzoek blijkt is dat het lastig is om specifieke verbanden tussen werkzame stoffen en neurodegeneratieve ziekten aan te tonen. Dit komt vooral door het ontbreken van geschikte testrichtlijnen, het daaraan gerelateerde tekort aan relevante toxicologische informatie, en de beperkingen van epidemiologische studies. Vanwege het gebrek aan gegevens is geen uitspraak te doen over risico's.

De belangrijkste aanbevelingen uit het briefrapport zijn dat de huidige testrichtlijnen en dataverenisten aangepast worden, en dat het belangrijk is dat er een specifieke in vitro testbatterij ontwikkeld wordt, zodat de risico's op neurodegeneratieve effecten van gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden ingeschat. Het RIVM vindt het belangrijk dat er op korte termijn initiatieven worden ontplooid om dit proces in gang te zetten. Om dit proces in gang te zetten zijn enkele stappen nodig die op de korte termijn door LNV geïnitieerd kunnen worden. Het RIVM stelt voor dat zij een advies uitbrengen naar LNV met daarin concrete stappen die op korte termijn genomen kunnen worden. Deze informatie zouden we binnen 2 weken kunnen leveren.

Een andere optie waar naar gekeken zou kunnen worden is dat het RIVM in afstemming met het Ctgb naar mogelijke handelingsopties voor de kortere termijn gaat kijken, zoals het verlagen van de blootstelling bij toepassers tijdens het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit zou in het eerste kwartaal van 2022 opgeleverd kunnen worden.